N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli d. 9 Maj 1873, kl. 11 f. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner, dels om införande af bevillningstaxering i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker, och dels med förslag till förordning angående skattläggningsmetod för samma lappmarker.

Omförmälda två nådiga propositioner, hvilka af Kamrarne hänvisats, den förra till Bevillnings-Utskottet och den sednare till Stats-Utskottet, hafva, i följd af det nära sammanhang de med hvarandra ega, särdeles med hänsyn till den af Kongl. Maj:t i hvardera propositionen bestämdt uttalade förutsättning, att ett godkännande af den ena jemväl betingade bifall till den andra, öfverlemnats till handläggning af deputerade från de båda Utskotten; och får nu Sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottet, efter ärendets pröfning, afgifva gemensamt betänkande angående båda propositionerna.

Den förstnämnda propositionen har följande lydelse:

»Uti underdånig skrifvelse den 30 April 1872 har Riksdagen anfört, att hos Riksdagen förslag blifvit framstäldt om införande af bevillningstaxering i Norrbottens och Westerbottens läns lappmarker, i ändamål att bereda dessa orters inbyggare fördelarne af kommunalförfattningarnes tillämpning äfvensom likställighet i statsmedborgerligt hänseende med landets invånare i öfrigt; och då Riksdagen ansett önskvärdt, om lappmarksbefolkningen kunde beredas dessa fördelar, hvilket med den nuvarande lagstiftningen dock icke synts Riksdagen kunna ske utan införande af bevillningstaxering i nämnda lappmarker, men möjligen någon svårighet för en sådan åtgärds genomförande kunde möta i de så kallade lappmarksfriheterna, och det dessutom torde befinnas lämpligt, att befolk-

ningen inom lappmarkerna bereddes tillfälle att yttra sig i frågan, har Riksdagen anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes låta tillse, huruvida och på hvad sätt kommunalförfattningarne må kunna i Norr- och Westerbottens läns lappmarker vinna tillämpning och lappmarksbefolkningen derigenom göras likställd i kommunalt och statsmedborgerligt hänseende med rikets öfriga invånare samt, då detta icke utan bevillningstaxerings införande i lappmarkerna torde låta sig göra, jemväl låta verkställa den i sådant afseende erforderliga utredning; äfvensom att Kongl. Maj:t derefter måtte till Riksdagen göra den nådiga framställning, hvartill omständigheterna för ernående af ofvanberörda ändamål kunde föranleda.

Med anledning af Riksdagens omförmälda skrifvelse har befolkningen i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker lemnats tillfälle att i ämnet sig yttra; och hafva Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de nämnda länen inkommit med underdåniga utlåtanden, åtföljda af de yttranden befolkningen och vederbörande myndigheter i orterna afgifvit.

På grund af den utredning, som innefattas i bilagda protokoll öfver finansärenden och under förutsättning att det förslag till skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker, Kongl. Maj:t velat i särskild nådig proposition framställa, varder af Riksdagen godkändt, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå,

dels att den allmänna bevillningsstadgan må förklaras gällande äfven i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker, dock med följande undantag, nemligen:

att personlig skyddsafgift ej må utgå vare sig af Lapparne eller af lappmarkernas öfriga befolkning;

att Lapparne ej heller påföres inkomstbevillning för andra beskattningsföremål än fast egendom och sådan, jordbruket ej tillhörande näring, som förutsätter fast bostad; och

att bevillning efter Art. III. Litt. A. ej utgår för de inom nämnda lappmarker befintliga frälseegendomar;

dels ock att upphörande af den, personer anställda vid ecklesiastikverket i lappmarken nu försäkrade frihet från bevillning må anses i beslutet om bevillnings införande inbegripet, men ej vidtaga förr än allmänt Kyrkomöte dertill lemnat sitt bifall.

Såvida Riksdagen bifaller detta förslag, synes det genom nådig skrifvelse till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län den 5 December 1862 medgifna anstånd med tillämpning inom länets lappmarks fögderi af förordningen om kommunalstyrelse på landet, äfvensom den tillika meddelade tillåtelsen att å socknestämma verkställa det i § 3 af förordningen om landsting föreskrifna utkorande af valmän för härad eller tingslag, som innefattar flere än en kommun, böra förklaras hafva förfallit.

Nödiga kostnader för verkställighetsåtgärder, som torde föranledas af bevillningstaxerings införande i lappmarkerna, synas kunna, åtminstone tillsvidare, bestridas af tillgängliga besparingar.»

I den andra nådiga propositionen har Kongl. Maj:t, jemte förmälan, att, då skattläggning eller bestämmande af ränta och mantal borde ske i sammanhang med afvittringen, Kongl. Maj:t funnit frågan om skattläggningsmetod, hvilken fordrade Riksdagens medverkan, böra afgöras, innan afvittringsfrågan komme under slutlig pröfning, framlagt till Riksdagens antagande, under förutsättning af bifall till propositionen om införande af bevillningstaxering i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker, följande förslag till

»Förordning angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker.

Med upphäfvande af hvad genom nådiga stadgan för afvittring och skattläggning i Luleå lappmark den 30 December 1850 är om skattläggning förordnadt, varder härigenom, angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker, förordnadt som följer:

§ 1.

Genom skattläggning bestämmes hemmantal efter inegornas uppskattade afkastning.

All åkerjord och odlingsmark äfvensom äng och annan slåttermark uppskattas efter den höafkastning, egorna anses kunna, odlingsmarken efter verkställd odling, i medeltal årligen gifva.

§ 2.

Vid uppskattning räknas till *första klassen:* godt hårdvallshö och annat dermed jemförligt hö; *andra klassen:* mindre godt hårdvallshö och rödningshö; *tredje klassen:* gröfre och finare starrgräs samt hö af bättre myrer, som med fördel kunna afbergas hvarje år; *fjerde klassen:* hö af sämre myrer, som, för gräsväxtens bibehållande, ej böra årligen afbergas.

§ 3.

Ränta beräknas för hvarje lass eller tio centner af höafkastningen, i första klassen till sex öre, andra klassen fyra öre, tredje klassen tre öre och fjerde klassen två öre, allt silfvermynt.

Det sammanräknade öretalet utföres i hela tiotal, så att hvad som understiger eller blott uppgår till ett halft tiotal uteslutes, och hvad som öfverstiger ett halft utföres såsom helt tiotal.

När räntan, sålunda beräknad, uppgår till 640 öre (20 daler) silfvermynt, åsättes ett helt mantal och, när räntan blifver högre eller lägre, i förhållande derefter större eller mindre mantal.

§ 4.

Räntan kommer, äfven efter fullbordad afvittring, att utgå med tio riksdaler riksmynt för helt mantal och i förhållande derefter för större eller mindre mantal.

§ 5.

Kronotionde kommer ej att åsättas.

§ 6.

Hvad här ofvan är stadgadt gäller ej allenast slutlig skattläggning, som sker i sammanhang med afvittring, utan ock skattläggning, som före den allmänna afvittringen provisionelt verkställes.»

Då för denna frågas bedömande till en början torde vara erforderligt, att en utredning lemnas om beskaffenheten af de i Riksdagens ofvanberörda underdåniga skrifvelse den 30 April 1872 omförmälda så kallade lappmarksfriheterna, tillåter sig Utskottet att ur det vid de Kongl. propositionerna fogade statsråds-protokoll här intaga följande utdrag:

»Med de så kallade lappmarksfriheterna förstås vanligen sådana friheter, som till befordrande af lappmarkens bebyggande och odling blifvit genom äldre författningar den dit inflyttande befolkningen förunnade i afseende å utgörande af grundskatter och andra allmänna utskylder och besvär.

I fråga om de egentliga Lapparne, hvilkas beskattningsförhållanden således ej under lappmarksfriheterna inbegripas, inhemtas af nådiga brefvet den 8 Juli 1695 till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbotten om lappskatten m. m. och 1760 års lappfogde-instruktion m. fl. författningar jemte orternas undervisningar, att Lapparne från äldre tider till och med år 1694 varit underkastade såväl ordinarie ränta som tionde till kronan och presterskapet, med skyldighet att utgöra räntan och tionden dels i persedlar och dels i penningar. Men genom nämnda, ännu gällande nådiga bref bestämdes lappskatten, tionden deri inberäknad, för hvarje by eller stam till en viss summa i reda penningar, med försäkran att Lapparne intet vidare skulle blifva graverade.

Hvad åter angår den i lappmarken bosatta befolkningen, torde den äldsta författning, som till stöd för deras friheter kan åberopas, vara Hertig Carls instruktion den 3 December 1603 för fogdarne i Piteå och Luleå lappmark. Deri anbefalldes fogdarne att, såsom orden lyda, »tala med dem, som bo der uppå landsbygden, att om någon ville draga upp i fjellen, der som lägenheter äro, och der blifva boende, så vilje WI hjelpa dem med renar och annat, såsom ock unna dem frihet, så länge de kunna komma sig före.»

Kongl. plakatet den 27 September 1673 angående lappmarkernas bebyggande innehåller, att de svenske eller finske, uti Wester- och Österbotten samt Ångerman- och Jemtland boende, som kunde låta sig öfvertala att flytta till lappmarkerna, skulle, efter frihetsårens förlopp, icke läggas för högre skatt än sjelfva Lapparne, med hvilka de öfver allt göras like; ett stadgande som, i betraktande af den vid samma tid Lapparne åliggande skyldighet att erlägga *såväl ränta som tionde dels i persedlar och dels i penningar*, icke torde kunna anses innebära någon särskild förmån i afseende å *grundskatt eller tionde*, utan endast den genom nämnda författning uttryckligen medgifna frihet för knekteskrifning i alla tider samt den Lapparne äfven tillkommande frihet för mantalspenningar jemte extra ordinarie utlagor.

Genom 4 § af Kongl. brefvet den 8 Juli 1695 är omförmälda stadgande i 1673 års plakat så förklaradt, att i kraft deraf de, som sig i lappmarkerna husligen nederlåtit eller komme att nederlåta, skulle »skattläggas i proportion af de egor, som de häfda och nyttja, *men undslippa eljest likasom andra Lappar mantalspenningar och knekteskrifning tillika med annat extra ordinarie;* kunnande skatten efter frihetsårens förlopp *således påsättas, som det för vårt intresse pröfvas vara nyttigast och för landet drägligast.*»

Det nämnda stadgandet om frihet för mantalspenningar och knekteskrifning tillika med annat extra ordinarie förnyades dels genom Kongl. plakatet den 3 September 1695, om lappmarkernas bebyggande och de förmåner och friheter, som de, hvilka sig der nedsätta, åtnjuta skola, dels ock, i andra ordalag, genom lappmarksreglementet den 24 November 1749, hvars 15 § innehåller, att »enär nybyggarne eller hemmansbrukarne i Lappland sig efter detta reglemente rätteligen förhålla och utvisa behörig åhåga, flit och arbetsamhet vid jordbruket, så skola de till godo njuta de fri- och rättigheter, som förre förordningar och detta reglemente dem tillägga, i det de och deras barn skola undgå alla andra utlagor, än hvarföre hemmanet kan varda skattlagdt, som de ock då ifrån utskrifningar och soldathåll varda förskonte».

Sedan nybyggarne i Åsele lappmark genom fullmäktig vid 1792 års riksdag i underdånighet gjort ansökning om nådig stadfästelse på de dem förunnade privilegier, till stöd hvarför åberopades 1673 års plakat och 1749 års reglemente jemte Kongl. resolutionen den 19 September 1720, som angår det nämnda plakatets tillämpning för nybyggarne i några byar af samma lappmark; så har genom Kongl. resolutionen den 13 November 1794 blifvit förklaradt, att någon sådan stadfästelse icke vore för sökandena nödig, utan hade de så dädanefter som dittills att vid nämnda Kongl. påbud och författningar sig i underdånighet trygga.»

»I ett underdånigt utlåtande, afgifvet den 18 December 1868, i anledning af väckt fråga om afskiljande af de till odling tjenliga delarne af lappmarken och deras införlifvande med det nedre landet, har Kammar-kollegium yttrat, att de friheter och förmåner, som nybyggare i Wester- och Norrbottens läns lappmarker åtnjuta, vore, på sätt åberopade Kongl. plakater och reglemente visade, befrielse från utgörande af mantalspenningar, kronotionde, rotering och beväringsskyldighet, äfvensom hvarken någon eganderätts- eller annan bevillning till kronan derstädes utgjordes. Särskildt vore, enligt Kongl. resolutionen på presterskapets i Westerbotten besvär den 12 Januari 1733, 11:te punkten och Kongl. brefvet den 17 November 1743, klockare samt deras hustrur och barn samt prester och deras tjenstefolk i lappmarkerna försäkrade om befrielse från mantalspenningars erläggande; äfvensom, enligt Kongl. brefvet den 19 December 1741, alla de, som vid ecklesiastikverket derstädes göra tjenst och njuta lön, vore frikallade för centonal och bevillning. Genom nådiga brefven den 31 Januari 1856 och den 5 Oktober 1860 hade slutligen dessa lappmarkers invånare vunnit befrielse från den särskilda afgift, som under namn af »näst» från äldre tider af dem utgjorts till domare, kronofogdar och tingstolkar; och hade väckt fråga om utgörande i stället af en deremot svarande afgift blifvit genom nådiga brefvet den 9 November 1866 förklarad förfallen. I följd häraf bestode kronans enda inkomst från lappmarkerna för närvarande, utom den så kallade lappskatten för Lapparnes renbeten, af hemmansräntan, hvilken i följd af penningevärdets fall utginge med allenast 10 R:dr R:mt för helt mantal.

Vid hvad sålunda blifvit af Kammar-kollegium yttradt angående hemmansräntan i lappmarkerna torde dock böra erinras, att densamma för skatte- och kronohemman åtminstone i allmänhet är bestämd endast tills vidare; att räntan, enligt 33 § af 1850 års stadga för afvittring och skattläggning i Luleå lappmark, skulle äfven efter slutligt bestämmande af mantalet i nämnda lappmark komma att tills vidare och intilldess för lappmarkerna i allmänhet blefve annorlunda förordnadt erläggas med 6 R:dr 32 skillingar banko för mantalet; och att räntans belopp ej kan antagas vara genom hittills i lappmarkerna verkställda skattläggningar slutligen bestämdt annat än möjligen i de högst få fall, der, efter hvad Kammar-kollegium i sitt här förut åberopade underdåniga utlåtande den 26 Maj 1862 upplyst, ordentlig refning och skattläggning egt rum. Kongl. brefvet den 27 November 1792, hvarigenom de längst bort belägna nybyggen i Fölinge och Ströms socknar uti Jemtland förklarats ega till godo njuta den metod, som för Westerbottens lappmarksnybyggen blifvit antagen, innehåller angående den ränta, som enligt nämnda metod bör åsättas, att densamma skall utgöra »en dräglig penningeränta». Hvarken i denna eller i andra gällande författningar finnes något hinder emot att i en blifvande skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker bestämma hemmansräntan vare sig, på sätt alla de i ämnet hörda myndigheterna i orten i sina under åren 1862—1866 afgifna yttranden föreslagit, till likhet med hemmansräntan i kustlandet, hvilken utgör i Norrbottens län 58 R:dr 76 öre och i Westerbottens län 59

R:dr 34 öre för helt mantal, eller ock, såsom Kammar-kollegium år 1871 och sedermera äfven Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de nämnda länen ansett billigt, till 32 eller 30 R:dr för mantalet.

Hvad angår kronotionden har Kammar-kollegium i förenämnda två utlåtanden ansett den af lappmarkernas jordbrukande befolkning hittills åtnjutna frihet från sådan tionde vara grundad på åberopade för lappmarkerna gällande författningar; men uti ett genom nådig resolution den 11 December 1794 afgjordt mål har Kammar-kollegium i underdånigt utlåtande yttrat, att författningarne angående de förmåner och friheter, nybyggarne i Lappland förunnats, icke undantoge dem ifrån skyldigheten att lika med andra krononybyggare och hemmansbrukare i riket utgöra tionde ej mindre till kronan än presten, när frihetsåren till ända gått och de hunnit upparbeta sina nybyggen till ordentliga hemman.

Redan enligt Helsingelagen, som genom Konung Magnus Erikssons bref den 16 Mars 1340 förklarades böra lända till efterrättelse för lappmarkernas dåvarande eller blifvande inbyggare, skulle tionde utgöras. Ostridligt är ock, att presterskapet i lappmarkerna intill senaste tid antingen åtnjutit eller lagligen bort åtnjuta såväl tertial- som annan tionde. Och då Lapparne, med hvilka enligt 1600-talets författningar hemmansbrukare i lappmarken skulle vara i skattskyldighet likställde, utgjort tionde äfven till kronan, hvilken tionde, jemlikt Kongl. brefvet den 8 Juli 1695, ingått i den nuvarande lappskatten, samt hemmansbrukare i lappmarken ej äro genom någon författning uttryckligen befriade från kronotiondes utgörande; måste jag antaga, att sådan tionde skulle kunna vid skeende skattläggning i lappmarkerna åsättas så väl frälse- som skatte- och kronohemman, utan att de dem förunnade friheter derigenom kunde anses inskränkta.

Äfven må anmärkas, att lappmarksfriheterna ej medföra befrielse från de särskilda slag af bevillning, som, utom den allmänna bevillningen, omförmälas i 60 § Regeringsformen; dock att, enligt gällande författning angående stämpelpappersafgiften, Lappar skola vara frie från sådan afgift för afhandling mellan svensk och utländsk Lapp.

Deremot kan till ofvan uppräknade skattefriheter läggas den vissa hemman i lappmarkerna tillkommande frälsefrihet; och må i sådant hänseende erinras att, på grund af det genom Eders Kongl. Maj:ts plakat och förordning den 27 Augusti 1723 stadfästade Kongl. privilegium den 9 Augusti 1673 för dem, som uti lappmarken upptaga åtskilliga slags metallbruk, samt Kongl. kungörelsen den 20 November 1741, angående ödeslands upptagande i Westerbotten, uppkommit bergs- och odlingsfrälse inom Norrbottens läns lappmarker. Antalet frälsehemman derstädes utgör, efter hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet uti detta ärende upplyst, tillhopa $25^{7}/_{8}$ mantal; af hvilka hemman, enligt de i Kammar-kollegium förvarade jordeböcker, ränta ej utgår.

Särskilda friheter äro ock, genom Kongl. privilegium den 24 December 1637 med flera författningar, beviljade till understöd för Nasafjells silfvermalmsgrufvor och derpå grundade silfverbruk inom Arjeplougs socken af Piteå lappmark; men, enligt hvad landshöfdingens i Norrbottens län den 9 Januari 1860 afgifna, till trycket befordrade embets-

berättelse utvisar, hafva de ifrågavarande grufvorna år 1823 förklarats öfvergifna och de till bruksdriftens understödjande med bergsfrälsefrihet försedda nybyggen, 21 till antalet, år 1827 indragits till kronan.»

Af denna redogörelse framgår först och främst, att de friheter eller förmåner, som äro tillerkända lappmarkernas invånare, gälla, utom de nomadiserande eller egentliga Lapparne, rörande hvilkas beskattning någon ändring af derför meddelade särskilda bestämmelser nu icke är i fråga, sådana derinom bosatte personer, hvilka sysselsätta sig med jordbruk. För befordrande af landets uppodling äro dessa förmåner beviljade, och på intet ställe antydes, att de skulle afse andra der boende personer, som ej taga någon befattning med jordbruk, utan hafva sin utkomst på annat sätt, såsom t. ex. tjenstemän (med undantag af de vid ecklesiastik-verket anställde), handlande, handtverkare, sågverksagenter m. fl. Derom synas också alla de myndigheter, som i frågan yttrat sig, vara ense, och att den hvarken jordbruk eller renskötsel idkande befolkningen hittills undsluppit bevillnings erläggande för inkomst af kapital eller arbete, beror endast derpå, att några taxeringsförrättningar ej egt rum i dessa landsdelar, men ingalunda på någon dessa personer beviljad förmån. Att deremot en dylik förmån är tillerkänd nybyggarne eller den jordbrukande befolkningen, har Kongl. Maj:t antagit och vill Utskottet ej heller bestrida, om det än kan synas tvifvelaktigt, huruvida den i Kongl. brefvet den 8 Juli 1695 förekommande och sedermera några gånger upprepade försäkran, att nybyggarne, mot erläggande af skatten för hemmanet, skulle eljest undslippa mantalspenningar och knekteskrifning tillika med annat *extra ordinarie*, skäligen kan tolkas så, att de skulle för all framtid vara fritagne från alla slags direkta skatter till staten, utom hemmansräntan, och således hvilka nya skattebördor det öfriga landet under kommande tider än fick underkasta sig, deraf vara fullkomligt oberörde. Men, äfven om man vill godkänna den vidsträckta tolkning af dessa friheter, som Kongl. Maj:t och de flesta i frågan hörda embetsmyndigheter omfattat, och följaktligen anser dem med den lydelse, de nu ega, innebära befrielse för nybyggarne från utgörande af bevillning, så följer icke deraf, att lappmarksfriheterna, på sätt Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län ansett, äro så beskaffade privilegier, att de icke utan samtycke af lappmarkernas befolkning kunna ändras. En sådan åsigt förmäler också departements-chefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet sig icke kunna dela, och anför derom vidare, att ifrågavarande, hufvudsakligen till jordbrukets befordrande gifna friheter icke kunde vara att anse lika med privilegier, gifna åt enskilda personer eller korporationer, så att på den grund något deltagande i beslutet om dessa friheters bibehållande eller upphäfvande lagligen kunde tillerkännas befolkningen, utan borde de genom lappmarksfriheterna åt allmogen i vissa af rikets provinser medgifna förmåner ej kunna ega större helgd eller orubblighet än de åt det fordna Bondeståndet i dess helhet förunnade privilegier; och då dessa, enligt § 114 Regeringsformen, kunna medelst Konungs och Riksdags sammanstämmande beslut ändras, torde väl så kunna ske äfven med lappmarksfriheterna. Då hittills de särskilda förmåner

och

och friheter, som varit tillerkända en viss landsort eller vissa städer, i allmänhet uppfattats såsom hänförliga under de fordna, antingen Borgare- eller Bondeståndens privilegier, så att det varit Ståndet och icke den särskilda menigheten, som haft rätt till veto mot ifrågakommande inskränkningar i privilegiet, hvarföre icke heller någon form blifvit föreskrifven för en menighets deltagande i ett dylikt beslut, kan Utskottet icke heller för sin del finna dessa lappmarksprivilegier vara af annan beskaffenhet, än att ändringar deri böra kunna ske i den ordning nyss åberopade paragraf i Regeringsformen bestämmer.

Men på samma gång Utskottet ur formel synpunkt anser af vigt att erkänna Konungs och Riksdags rätt att genom ett sammanstämmande beslut ändra de nu gällande lappmarksfriheterna, vill Utskottet starkt betona, att sådant icke bör ske, utom på grund af särdeles talande skäl och framför allt aldrig på det sätt, att man vare sig motverkar det berättigade syfte, staten haft för ögonen vid beviljande af skattelindring för lappmarkernas inbyggare eller förbiser den enskilde nybyggarens anspråk på tillgodonjutande från statens sida af både rättvisa och billighet; och Utskottet vill derföre nu öfvergå till frågan om lämpligheten och billigheten af de ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna.

Då Riksdagen i sin år 1872 aflåtna underdåniga skrifvelse ifrågasatte bevillningstaxerings införande i lappmarkerna, åsyftades dermed icke att bereda statsverket någon ökad inkomst, utan skedde den underdåniga framställningen, såsom tydligen uttalades, i ändamål att bereda dessa orters inbyggare fördelarne af kommunalförfattningarnes tillämpning äfvensom likställighet i statsmedborgerligt hänseende med landets invånare i öfrigt, hvilket mål syntes Riksdagen icke kunna vinnas utan införande af bevillningstaxering. Samma tanke genomgår ock det af Kongl. Maj:t nu framlagda förslag i ämnet. För att närmare belysa behofvet för lappmarkerna af en bättre ordnad kommunalförvaltning, hvarefter man lättare kan bedöma fördelen för dem af kommunalförfattningarnes tillämpning, får Utskottet ur departements-chefens yttrande till statsrådsprotokollet här intaga den redogörelse, han lemnat för de hittills vidtagna åtgärderna i fråga om nämnda författningars tillämpning i lappmarkerna.

I detta afseende yttras:

»Att nu gällande kommunalförfattningar icke kunna inom lappmarkerna vinna fullständig tillämpning, så länge allmogen derstädes åtnjuter frihet för bevillnings utgörande, är uppenbart. Redan år 1862, kort efter nämnda författningars utfärdande, anmälde Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län, hurusom inom länets lappmarksfögderi hinder mötte för verkställighet af de uti §§ 4, 9, 57, 58 och 59 af

förordningen om kommunalstyrelse på landet meddelade bestämmelser, enär hvarken mantals- och skattskrifning eller bevillningstaxering inom lappmarken egde rum; och hemställde Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att med nämnda förordnings tillämpning inom lappmarksfögderiet måtte tills vidare få anstå, och att emellertid förordningarne af den 29 Augusti 1843, om socknestämmor i riket och om socknenämnder å landet, finge derstädes fortfarande lända till efterrättelse; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet föreslog, att det i § 3 af förordningen om landsting föreskrifna utkorande af valmän för härad eller tingslag, som innefattar flera än en kommun, måtte få å socknestämma verkställas. Och har till hvad sålunda blifvit föreslaget Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 5 December 1862 lemnat bifall.

Sedermera har Westerbottens läns år 1863 församlade landsting i en af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet insänd ansökningsskrift i underdånighet anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes förklara, att nådiga förordningen om kommunalstyrelse på landet skall jemväl i länets lappmarker lända till efterrättelse; och har dels Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län, i underdånig skrifvelse den 27 Oktober 1863, anhållit om nådig stadfästelse å ett efter öfverläggning med deputerade från länets samtliga lappmarker, utom Gellivara, uppgjordt förslag till sådana ändringar i nämnda förordning, att densamma skulle kunna, utan införande af bevillningstaxering, tillämpas i länets alla lappmarker; dels ock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län år 1866 inkommit med ett i vissa delar från det nyss nämnda afvikande förslag till ändringar i samma förordning. Genom nådigt bref den 8 Maj 1868 har Eders Kongl. Maj:t förklarat omförmälda underdåniga framställningar icke för det närvarande till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda, enär den omarbetning i flera väsendtliga delar af förordningen om kommunalstyrelse på landet, som, i anseende till de ännu rådande särskilda förhållanden inom rikets lappmarker, måste verkställas för att denna förordning i den nuvarande lappmarken skulle kunna tillämpas, icke vidare komme att erfordras, såvida Eders Kongl. Maj:t, vid slutlig pröfning af väckt fråga om lappmarksfriheternas upphörande, funne sig böra dertill lemna bifall, i hvilken händelse den för landet i allmänhet gällande kommunalförordning kunde äfven inom i fråga varande delar af riket göras gällande.

Inom Norrbottens läns lappmarker och den före år 1869 dit hörande Malå kapellförsamling har väl nådiga förordningen den 21 Mars 1862, om kommunalstyrelse på landet, i viss mån blifvit tillämpad; men man har dervid, särdeles i fråga om kommunalutskyldernas fördelning, måst följa från nämnda förordning helt och hållet afvikande och derjemte inom särskilda socknar olika grunder. I sådant afseende har, vid de i förevarande ärende hållna sammanträden, blifvit uppgifvet,

i Arvidsjaurs socken: att kommunalnämnden, förstärkt af dertill i kommunalstämma utsedda personer, haft i uppdrag att vid årets slut verkställa så kallad inkomsttaxering, upptagande i penningar hvarje röstberättigad samhällsmedlems inkomster under det förflutna året, och att denna inkomst sedan utgjort grunden för fyrktalssättningen;

i Jockmocks socken: att kommunalnämnden, jemte ett visst antal andra kunniga personer, verkställt den erforderliga taxeringen i sammanhang med den derpå grundade fyrktalssättningen, hvilket tillgått sålunda, att fyrkar tilldelats efter hvars och ens inkomst, arbetsförtjenst och fastighets värde;

i Gellivara socken: att fyrktalslängden uppgöres sålunda, att å hvarje helt mantal sättas 100 fyrkar och å Lapparne i förhållande till deras grundränta;

i Juckasjärvi socken: att kommunalutskylderna utdebiteras af nybyggare efter rök och mantal samt af lappallmogen efter rök och årlig taxering;

i Enontekis socken: att kommunalförfattningen blifvit tillämpad efter samma grund som förr; att fyrktalslängden väl, hvad den jordbrukande befolkningen angår, blifvit upprättad efter nya kommunalförordningen; men att man ej visste, efter hvilken grund lappallmogen skulle kunna åsättas fyrkar; och

i Malå kapellförsamling: att kommunalnämnden, förstärkt af några andra inom församlingen kunniga personer, verkställt den erforderliga taxeringen i sammanhang med den sig derpå grundande fyrktalssättningen.»

Att de försök, hvilka sålunda inom vissa lappmarksförsamlingar blifvit gjorda att i någon mån bereda tillämpning åt kommunalförfattningarna, icke kunna anses tillfredsställande, torde medgifvas och är för öfrigt naturligt, då, såsom Departementschefen erinrar, »bevillningstaxeringen, såsom utgörande hufvudgrunden för fyrktalssättningen och kommunalmedlemmarnes deraf beroende såväl rösträtt som skyldighet att till de kommunala behofven lemna bidrag, intager ett alltför vigtigt rum i den för landet gällande kommunalförfattningen för att derifrån utan olägenhet kunna borttagas.» Den pröfning af taxeringskomités beslut, den enskilde i andra fall kan påkalla genom att vända sig till pröfningskomitéen, står ej att vinna, när, såsom i vissa lappmarksförsamlingar, kommunalnämnden, vare sig ensam eller förstärkt med några andra kommuners medlemmar, skall verkställa taxeringen och den derpå grundade fyrktalssättningen, ty i sådant fall måste den missnöjde för att vinna ändring antingen underställa ärendet kommunens gemensamma pröfning eller ock anföra besvär hos Konungens Befallningshafvande. Men någon lag, som bestämmer, huru i dylikt fall skall tillgå, finnes ej, utan allt är öfverlemnadt åt hvarje kommuns eget godtfinnande, och för sin del kan Utskottet icke finna det vara lämpligt eller med god ordning öfverensstämmande, att en viss del af landet sålunda helt och hållet lemnas åt sig sjelf vid ordnandet af angelägenheter, för hvilkas behandling i det öfriga landet vissa former äro i lagstiftningen gifna. Dessa former förutsätta emellertid införande af bevillningstaxering. Men på samma gång lappmarkerna derigenom finge tillfälle att bättre än hittills och på ett med det öfriga landet likformigt sätt kunna vårda sina kommunala angelägenheter, och jemväl politisk likställighet med rikets öfrige invånare kunde beredas de bofasta lappmarksinnebyggarne, skulle en sådan anordning särskildt för den jordbrukande befolkningen eller den, hvars privilegier åberopas emot detta förslag, ega en stor betydelse med afseende på den rättvisare fördelning af kommunalutskylderna, som derigenom kan åstadkommas, — en fördel, som, enligt

hvad Departementschefen med rätta anmärkt, tillväxer genom den med kulturen fortgående uppkomsten och utvecklingen af andra näringar. I detta afseende meddelar Konungens Befallningshafvande i Westerbottens län en beräkning för Lycksele socken, enligt hvilken de för år 1871 af hemmanen utgående kommunalutskylder skulle hafva, med inberäkning af bevillningen till staten, uppgått till ett 30 procent lägre belopp, derest inkomstbevillning skulle hafva påförts andra än jordbrukare, och kommunalbeskattningen i följd deraf blifvit fördelad på hela det efter bevillningsbeloppet bestämda fyrktal för socknen. Införande af bevillningstaxering har också såsom ett vilkor för kommunalförfattningarnes tillämpning blifvit förordadt af Konungens Befallningshafvande såväl i Westerbottens som i Norrbottens län, ehuru denna sednare myndighet ansett nybyggarne i följd af privilegierna icke kunna åläggas, vare sig personela afgifter eller bevillning för inkomst af jordbruk, utan endast för inkomst af andra näringar, hvilket emellertid ej hindrat, att denna myndighet i sitt sednast afgifna utlåtande funnit taxeringsförrättningar för bestämmande af hemmanens värde erforderliga såsom grund för den kommunala fyrktalssättningen. En så beskaffad bevillningstaxering, som icke skulle vara åtföljd af bevillnings utgörande för de taxerade fastigheterna, synes dock alltför mycket strida mot grunderna i vår bevillningsstadga likasom i våra kommunallagar.

Utskottet öfvergår nu till frågan om billigheten af det väckta förslaget, i hvilket afseende det till en början torde vara nödigt erinra derom, att, såsom ofvan blifvit nämndt, hinder icke i lappmarksfriheterna förefinnes att bestämma hemmansräntan, som nu utgör 10 R:dr för helt hemman, vare sig på sätt alla de i ämnet hörda myndigheterna i orten i sina under åren 1862—1866 afgifna yttranden föreslagit, till likhet med hemmansräntan i kustlandet, hvilken utgör i Norrbottens län 58 R:dr 76 öre och i Westerbottens län 59 R:dr 34 öre för helt mantal, eller ock såsom Kammarkollegium år 1871, och sedermera äfven Konungens Befallningshafvande i de nämnda länen ansett billigt, till 32 eller 30 R:dr för mantalet. Enligt hvad Kongl. Maj:t antagit, skulle derföre, om hemmansräntan, enligt den Kongl. Propositionen, fastställdes till 10 R:dr för helt mantal eller det belopp hvartill den nu på grund af den provisionela skattläggningen uppgår, nybyggarne, genom att åläggas bevillning, egentligen icke tillskyndas några större utgifter till staten än deras privilegier medgåfvo att ålägga dem, utan tvärtom ett mer än tillräckligt vederlag för bevillningen beredas dem i förmånen att ej vid framdeles skeende skattläggning kunna åläggas högre hemmansränta än den nu provisionelt utgående, helst när dertill lägges, att hemmanen framgent, såsom hittills, skulle vara ifrån utgörande af kronotionde befriade. Då emellertid Utskottet, äfven med godkännande af denna åsigt, icke kan bestrida, att under tiden intilldess den definitiva skattläggningen kommer i fråga, nybyggarne skulle genom bevillnings åläggande få vidkännas större bidrag till staten än den nuvarande blotta hemmansräntan och då, såsom redan är antydt, Utskottet anser denna frågas hufvudsakliga betydelse vara omtanke om Lappmarkernas fördel, har Utskottet för befordrande af förslagets framgång och för att redan, innan den definitiva skattläggningen egt rum, kunna bereda nybyggarne ett ve-

derlag för den bevillning, de skulle komma att utgöra, ansett lämpligt att den nuvarande hemmansräntan i sammanhang med bevillningens införande nedsättes och sedermera för framtiden fixeras till detta nedsatta belopp, hvilket Utskottet, på skäl, hvilka här nedan komma att närmare utvecklas, föreslår till 6 R:dr 40 öre för helt mantal.

Då Utskottet skarpt betonat, att förslaget om bevillningstaxerings införande skulle vara förestafvadt af omsorgen att befrämja Lappmarkernas egen fördel, kan häremot invändas, att dessa orters inbyggare, hvilka sjelfva borde vara i tillfälle att bäst kunna bedöma denna fråga, borde hafva yttrat sig till förmån för det nu väckta förslaget, under det nu i stället inom de flesta lappmarksförsamlingar en motsatt åsigt gjort sig gällande vid de sammanträden, då menigheterna blifvit i detta ämne hörde. Angående innehållet af de särskilda socknarnes yttranden, hvilka här blefve för vidlyftigt att intaga, tillåter sig Utskottet att hänvisa till den redogörelse derför, som lemnas i Departementschefens anförande till statsrådsprotokollet (pag. 14—17). Af dessa yttranden framgår emellertid, dels att vissa socknar yttrat sig till förmån för bevillningstaxerings införande, och dels att på de flesta ställen, der man motsatt sig detta förslag, sådant icke synes hafva skett derföre, att man ej ville åtaga sig bevillningen, eller icke insåge fördelen af kommunalförfattningarnes tillämpning, utan emedan man befarade, att på samma gång skulle uppoffras *alla* de förmåner lappmarksfriheterna hittills ansetts innebära, såsom frihet från rotering och mantalspenningars erläggande m. m. Att för öfrigt ett dylikt missförstånd om betydelsen af detta förslag på många ställen i lappmarkerna kunnat göra sig gällande, torde vara helt naturligt, när, såsom t. ex. i Arjeploug, befolkningen af kommunalstämmans ordförande tillfrågades, om den, med frångående af sina lappmarksfriheter, ville ikläda och åtaga sig det nedre landets skattebördor, hvarpå svaret helt naturligt utföll så, att befolkningen i anseende till sin medellöshet på det aldra ifrigaste undanbad sig den sålunda tilltänkta beskattningen. Utskottet tror sig dock redan hafva visat, att någon ändring af lappmarksfriheterna nu icke är i fråga i vidsträcktare mån än som erfordras för införande derstädes af bevillningstaxering och längre än detta syftemåls vinnande kräfver har Kongl. Maj:t i sin Proposition icke velat gå, hvilket bevisas deraf, att Lappmarkernas inbyggare fortfarande skulle vara befriade från bevillning efter 1:sta artikeln eller personlig skyddsafgift, likasom att bevillning efter 3:dje artikeln Litt. A. ej skulle ifrågakomma för de i Lappmarkerna befintliga frälseegendomar. Ännu mindre kan detta förslag afse en rubbning i andra Lappmarkerna tillförsäkrade förmåner, såsom frihet från rotering, knekteskrifning och mantalspenningar m. m., hvilka ej ega något sammanhang med bevillningstaxeringens införande i dessa orter.

Utskottet har jemväl förnummit den invändningen göras emot det nu framlagda förslaget, att, äfven om för närvarande någon större utgift till staten derigenom icke skulle åläggas den jordbrukande befolkningen, än den enligt privilegierna vore förbunden att utgöra i form af grundränta, fråga dock kunde uppstå, huruvida en dylik en gång för alla bestämd skatt på jorden kunde utan rättskränkning förvandlas till en bevill-

ningsafgift, hvars mera obestämda karakter kunde i en framtid medgifva dess förhöjning vida utöfver beloppet af den grundskatt, som här kunde komma i fråga. Men häremot vill Utskottet endast erinra om ett annat förhållande, som skulle blifva ännu orimligare, derest någon ändring i lappmarksfriheterna ansåges icke kunna ske utan befolkningens samtycke. Om nemligen de på jorden hvilande grundskatterna skulle komma att på det ena eller andra sättet försvinna, blefve följden med afseende å Lappmarkerna den, att antingen dessa orter fullkomligt befriades från all skatt till staten, eller också statsmakterna nödgades låta grundskatterna der qvarstå efter deras afskaffande i det öfriga landet, och sålunda skapa ett undantagsförhållande, om lämpligheten hvaraf Utskottet åtminstone hyser stora tvifvel.

Såsom ofvan blifvit antydt, afses icke med detta förslag någon inskränkning i den frihet från bevillning, som på grund af privilegier kan anses tillkomma den nomadiserande befolkningen i lappmarkerna eller de egentliga Lapparne, hvilka således framgent skulle undslippa bevillning för inkomst af renskötsel. I den mån Lapparne åter hafva fast egendom eller idka sådan till jordbruket ej hörande näring, som förutsätter fast bostad, har Utskottet ej funnit något skäl att icke, i afseende på dessa beskattningsföremål, göra dem likställda med lappmarkernas öfriga bofasta befolkning, hvarigenom de ock skulle komma i åtnjutande af samma förmåner i kommunalt och statsborgerligt hänseende. Att åter ordna de kommunala förhållandena för de egentliga Lapparne, hvilka sakna fast bostad — ett förhållande, som måste göra dem både mindre intresserade i och mindre lämpliga för deltagande i vården af en viss kommuns angelägenheter — ingår icke i syftet af detta förslag, men, enligt hvad Departementschefens anförande till statsrådsprotokollet gifver vid handen, lärer Regeringen icke heller komma att lemna den frågan ur sigte. Departementschefen yttrar nemligen (sid. 28): »Förordningen om kommunalstyrelse på landet, hvilken förordning, enligt hvad stadgandet i § 75 mom. 2 utmärker, skulle gälla äfven för lappmarkerna, innehåller ej någon föreskrift om skyldighet för Lappar, hvilka bevillning ej påföres, att deltaga i bestridande af utgifter, hvarom kommunalstämma eger att besluta; och då tillräcklig upplysning ännu ej är vunnen i frågan om eller i hvad mån sådan skyldighet nu åligger eller rättvisligen må kunna åläggas Lapparne, för så vidt bevillning ej kommer att påföras dem, torde denna fråga, som icke eger oskiljaktigt sammanhang med den af Riksdagen gjorda framställning, få bero på vidare utredning; dervid synes böra tillses, bland annat, huruvida icke fattigvården inom lappmarkssocknarne, hvartill statsverket under en följd af år lemnat bidrag, må kunna lämpligen så ordnas, att å ena sidan, den bofasta befolkningen befrias för utgifter för vården om Lapparnes fattige och, å andra sidan, Lapparne fritagas från att bidraga till underhåll af fattige, som ej tillhöra den lappska folkstammen.»

Att vid bevillningstaxerings införande i lappmarkerna den frihet från bevillning, som särskildt varit tillerkänd de vid ecklesiastikverket i lappmarken anställde personer, jemväl bör upphöra, så att dessa uti ifrågavarande hänseende blifva likställde med de öfriga inbyggarne, torde vara obestridligt, hvarföre Utskottet anser Riksdagen böra för

sin del, och under förutsättning af Kyrkomötets bifall, återkalla detta särkilda privilegium i den mån, detsamma lägger hinder i vägen för dessa personers bevillningstaxering; och förmenar Utskottet, att den förmån detta privilegium afsett att bereda presterskapet i dessa orter kan på annan väg ersättas genom det tillfälle, ordnandet af presterskapets aflöning öfver hela riket lemnar till upphjelpande af de svagare aflönade prestmännens vilkor.

Det af Kongl. Maj:t ifrågasatta upphäfvandet af det genom nådiga brefvet till Konungens Befallningshafvande i Westerbottens län den 5 September 1862 medgifna anstånd med tillämpning inom länets lappmarksfögderi af förordningen om kommunalstyrelse på landet, liksom af den särskilda tillåtelsen att på socknestämma verkställa det i § 3 af förordningen om landsting föreskrifna utkorande af valmän för härader och tingslag, som innefatta flera än en kommun, är endast en naturlig följd af ett bifall till den Kongl. propositionen om bevillningstaxerings införande, hvarmed syftemålet just är att bereda tillämpning af kommunalförfattningarne i deras helhet.

Hvad härefter angår den nådiga propositionen med förslag till förordning angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker, vill Utskottet till en början erinra derom, att ett bifall till förslaget om bevillningstaxerings införande i lappmarkerna är en nödvändig förutsättning för ett antagande af den förordning angående skattläggningsmetod, som innehålles i Kongl. Maj:ts förslag, emedan genom denna förordning hemmansräntan skulle bestämmas att äfven efter afvittringen utgå med ett helt obetydligt belopp, just i syfte att bereda jordbrukarne ett vederlag för den bevillning, som skulle åläggas dem. Såsom ofvan är nämndt finnes nemligen icke något hinder i lappmarksfriheterna emot att i en blifvande skattläggningsmetod bestämma hemmansräntan såsom det pröfvas vara för kronans intresse nyttigast och för landet drägligast, enligt ordalagen i Kongl. brefvet den 8 Juli 1695; och alla myndigheter hafva derföre, innan förslaget om bevillningstaxeringen väcktes, yttrat sig till förmån för hemmansräntans förhöjning vid den definitiva skattläggningen, med hänsyn till de förmåner, som genom afvittringen skulle tillkomma hemmanen. Den förhöjning, som i följd häraf kunde komma i fråga, har dock Kongl. Maj:t ansett heldre böra utgå i form af bevillning än som grundskatt.

Det synes Utskottet vara af vigt, att frågan om fastställande af en skattläggningsmetod för lappmarkerna nu icke undanskjutes och derigenom jemväl afvittringsfrågan uppehålles. Skattläggning eller bestämmande af ränta och mantal bör ega rum i sammanhang med afvittringen, och torde efter all anledning blifva ett nödvändigt vilkor för afvittringens afslutande, enär, efter hvad Kongl. Maj:t i sin proposition antydt, omfånget af enskildes blifvande skogsområden i lappmarkerna lärer komma att, såsom det skett i nedre landet, bestämmas i förhållande till *mantalet*.

Rörande de äldre stadganden, som finnas meddelade angående skattläggning af särskilda delar af lappmarken, likasom angående de många förslag, hvilka under de senare åren blifvit utaf myndigheterna i detta ämne afgifna, lemnas en fullständig utredning i Kongl. Maj:ts proposition (pag. 30—40). Efter att hafva tagit kännedom om hvad sålunda i ärendet förekommit, har Utskottet funnit den nu föreslagna författningen, hvilken såsom grund för mantals åsättande uppställer inegornes afkastning, både stå i öfverensstämmelse med de vid den provisionela skattläggningen i lappmarkerna hittills följda grunder och lämpa sig för den princip, som, enligt hvad nyss blifvit antydt, lärer komma att vid afvittringen följas i fråga om skogstilldelning, i det nemligen denna med afseende på omfånget skulle vara beroende på mantalet, hvarvid afseende jemväl borde fästas på skogens och betets bättre eller sämre beskaffenhet och markens olika växtlighet. Då således mantalet skall vara bestämmande för skogstilldelningen, kan icke rimligtvis vid mantalets bestämmande eller skattläggningen hänsyn tagas till förmånen af skog eller bete. Med undantag af förmånen fiske, hvilken dock, enligt hvad Departementschefen anmärker, icke synes vara af beskaffenhet, att deråhädanefter mer än hittills i lappmarkerna bör grundas någon mantalsberäkning, återstår således såsom den enda lämpliga grunden i detta afseende, *inegornas* beskaffenhet, hvilken åter måste bedömas efter den afkastning de lemna. Att uppskattningen af inegorna, och således jemväl af åkerjorden, sker efter *höafkastning*, torde äfven vara ganska välbetänkt i en landsdel, der sädeskördarne oftare slå fel och äringen af åkern alltid är betydligt mindre i förhållande till utsädet, än i de flesta andra delar af landet, hvarföre ock hemmansbruket der egentligen måste grundas på boskapsskötsel.

Såsom Utskottet redan förmält, är Utskottet emellertid sinnadt att föreslå nedsättning i räntan för helt mantal från 10 R:dr till 6 R:dr 40 öre, hvarigenom hemmansinnehafvarne skulle i vidsträcktare mån, än Kongl. Maj:ts förslag afser, beredas en lindring i grundräntan såsom vederlag för utgörandet af fastighetsbevillning. Såsom statsinkomst betraktad eger den från lappmarkerna utgående grundräntan föga betydelse, ty hela antalet hemman derstädes uppgår för närvarande endast till 341 hela mantal och om räntan utgör 10 R:dr eller 6 R:dr 40 öre per mantal, är således ur statsverkets synpunkt temligen likgiltigt. Deremot erbjuder den af Utskottet föreslagna siffra den fördelen, att vid skattläggningen beräkningen af räntan icke behöfver ske uti en för länge sedan afskaffad myntsort, *öre silfvermynt*, utan kan ske i *öre riksmynt*, men skattetalet af 640 öre för helt mantal i allt fall bibehållas, hvilket är af vigt, emedan detta skattetal väl lämpar sig för de delar af helt mantal, fastigheterna i lappmarkerna vanligen utgöra, såsom $^1/_4$, $^1/_8$, $^1/_{16}$, $^1/_{32}$ och $^1/_{64}$ mantal. Äfven för beräkningen af den ränta, som en dylik hemmansdel bör utgöra, låter skattebeloppet, 6 R:dr 40 öre, med större beqvämlighet fördela sig än beloppet 10 R:dr. Häraf påkallas således ingen annan ändring i det af Kongl. Maj:t framlagda författningsförslag, än utbyte i § 3 af ordet *silfvermynt* mot *riksmynt* och borttagande af de inom parentes förekommande orden *20 daler* samt införande

rande i § 4 af 6 R:dr 40 öre i stället för 10 R:dr såsom beloppet af räntan för helt mantal, i följd hvaraf en mindre redaktionsförändring jemväl i öfrigt påkallas i sistnämnda paragraf.

I 4 § anser Utskottet sig böra föreslå ett tillägg, som afser, att den ifrågavarande räntan skulle komma att utgöras endast så länge och i den mån grundränta af jord i allmänhet utgår. Ett dylikt tillägg kan väl vara obehöfligt, eftersom jemväl derförutan något hinder icke kan förefinnas för statsmakterna att borttaga den här stadgade grundräntan på enahanda sätt, som kan blifva beslutadt med afseende på grundskatterna i det öfriga landet, men det kan efter Utskottets åsigt icke vara olämpligt, att, när Riksdagen nu lagstiftar om en i viss mening ny grundskatt, en antydan i författningen göres om Riksdagens uppfattning i fråga om denna grundskatts framtida bibehållande. Härigenom undanrödjes den anledning till tvekan om lämpligheten af förevarande förslag, som kan ligga i dess samband med grundskattefrågan, och enhvar skall inse, att hvad som här är hufvudsaken, är icke åsättande af grundskatten, utan bestämmandet af en metod för skattläggningen, som, fullkomligt oberoende af om grundränta skall utgöras eller ej, är ett nödvändigt vilkor för hemmantals åsättande, hvarförutan åter afvittringen med den dertill hörande skogstilldelningen icke kan bringas till slut.

Med afseende å öfriga paragrafer i författningsförslaget har Utskottet ej funnit något att erinra eller tillägga.

Då denna författning skulle handla om ny skattläggningsmetod, och sålunda vara afsedd att tillämpas vid inträffande skattläggning, har det synts Utskottet oegentligt, att deri inrymmes något stadgande rörande den för närvarande utgående räntan; hvarföre, derest Riksdagen skulle biträda Utskottets mening om det belopp, hvartill denna ränta bör nedsättas i sammanhang med bevillningstaxeringens införande, Riksdagen torde böra vid besvarandet af de Kongl. propositionerna tillika i underdånighet anmäla, det Riksdagen för sin del ansett lämpligt, att, der ränta nu utgår med högre belopp, densamma må nedsättas till 6 R:dr 40 öre per mantal.

I enlighet med hvad Utskottet nu anfört, tillstyrkes:

1:o.

att Riksdagen må bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit i Dess proposition om införande af bevillningstaxering i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker.

2:o.

att Riksdagen, med förklarande, att Riksdagen icke kunnat i oförändradt skick godkänna det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till förordning angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker, må för sin del besluta antagande af följande:

»Förordning angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker.

Med upphäfvande af hvad genom nådiga stadgan för afvittring och skattläggning i Luleå lappmark den 13 December 1850 är om skattläggning förordnadt, varder härigenom angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker förordnadt som följer:

§ 1.

Genom skattläggning bestämmes hemmantal efter inegornas uppskattade afkastning.

All åkerjord och odlingsmark äfvensom äng och annan slåttermark uppskattas efter den höafkastning, egorna anses kunna, odlingsmarken efter verkställd odling, i medeltal årligen gifva.

§ 2.

Vid uppskattning räknas till

första klassen: godt hårdvallshö och annat dermed jemförligt hö;

andra klassen: mindre godt hårdvallshö samt rödningshö;

tredje klassen: gröfre och finare starrgräs samt hö af bättre myrer, som med fördel kunna afbergas hvarje år;

fjerde klassen: hö af sämre myrer, som, för gräsväxtens bibehållande, ej böra årligen afbergas.

§ 3.

Ränta beräknas för hvarje lass eller tio centner af höafkastningen i första klassen till sex öre, andra klassen fyra öre, tredje klassen tre öre och fjerde klassen två öre, allt riksmynt.

Det sammanräknade öretalet utföres i hela tiotal, så att hvad som understiger eller blott uppgår till ett halft tiotal

uteslutes och hvad som öfverstiger ett halft utföres såsom helt tiotal.

När räntan, sålunda beräknad, uppgår till 640 öre riksmynt, åsättes ett helt mantal och, när räntan blifver högre eller lägre, i förhållande derefter större eller mindre mantal.

§ 4.

Räntan skall utgå med 6 riksdaler 40 öre riksmynt för helt mantal och i förhållande derefter för större eller mindre mantal, dock endast så länge och i den mån grundränta kommer att af jord i allmänhet utgöras.

§ 5.

Kronotionde kommer ej att åsättas.

§ 6.

Hvad här ofvan är stadgadt gäller ej allenast slutlig skattläggning, som sker i sammanhang med afvittring, utan ock skattläggning, som före den allmänna afvittringen provisionelt verkställes.»

3:o.

att Riksdagen må tillika i underdånighet anmäla, det Riksdagen för sin del ansett lämpligt, att ränta, som för närvarande af jord i lappmarkerna utgår med 10 R:dr per mantal, må, i sammanhang med bevillningstaxerings införande derstädes, nedsättas till 6 R:dr 40 öre för helt mantal.

Stockholm den 8 Maj 1873.

På Utskottets vägnar:

Gust. af Ugglas.